

ТИПТІК ОҚУ БАҒДАРЛАМАСЫ

(Жоғары кәсіптік білім)

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ КЕДЕН ҚҰҚЫҒЫ

5B030400 «Кеден ісі»
бакалавриат мамандығы бойынша

3 несие

Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігі
Астана
2017

АЛҒЫ СӨЗ

1. «Құқық» мамандықтар тобы бойынша оқу-әдістемелік секциясымен, «КАЗГЮУ Университеті» АҚ-ның Заңгерлерді бағалау және сертификатау бойынша бюросының қолдауымен **ДАЙЫНДАЛҒАН ЖӘНЕ ЕНГІЗІЛГЕН.**
2. Республикалық жоғары және ЖОО кейінгі білім беру оқу-әдістемелік кеңесінің 2016 жылғы 30 шілдедегі хаттамалық шешімімен **БЕКІТІЛГЕН ЖӘНЕ КҮШІНЕ ЕНГІЗІЛГЕН.**
3. **АЛҒАШҚЫ РЕТ ЕНГІЗІЛГЕН.**
4. Типтік оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы №1080 қаулысымен бекітілген мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарына сәйкес әзірленген және Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2013 жылғы 16 тамыздағы №343 бұйрығымен бекітілген 5B030400 - «Кеден ісі» мамандығы бойынша «Жоғары білім берудің типтік оқу жоспарымен» әзірленді.

«Құқық» мамандықтары тобының оқу-әдістемелік бірлестігінің рұқсатынсыз бұл бағдарламаны көбейтуге және таратуға болмайды.

МАЗМҰНЫ

I. Түсіндірме жазба	4
II. Дәріс сабақтарының тақырыптары	7
III. Семинар сабақтарының үлгілі тақырыптар тізімі	11
IV. Өзіндік дербес оқуға қалдырылған тақырыптардың тізімі	12
V. Ұсынылатын әдебиеттер тізімі	14
VI. Типтік оқу бағдарламасының авторлары	16

I. ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА

Кеден саласы, кедендік саясат және кеден ісі маңызды құқықтық және экономикалық категориялар болып, Қазақстан Республикасы кеден құқығының негізгі институттары ретінде қарастырылады.

Кеден құқығы ұлттық құқықтың өзіндік кешенді саласы болып табылады, ол кеден ісі саласында қоғамдық қатынастарды реттейтін құқықтық нормалардың жиынтығын білдіреді. Құқық саласы ретінде кеден құқығының қалыптасуы мен дамуы сыртқы экономикалық қызметті монополиясыздандырумен, ел экономикасының нарықтық қатынастар жағдайына көшуімен және оның дүниежүзілік экономикаға кіруімен тығыз байланысты.

Интеграциялық үрдістер, біртұтас экономикалық кеңістік қалыптастыру мен Еуразиялық экономикалық одақтың Кедендік одағының қызмет етуі жалпы кеден заңнамасын, ұлттық және одан жоғары органдармен қабылданатын шешімдерді зерттеуді талап етеді. Дүниежүзілік кеден ұйымының ұсынысы бойынша кедендік рәсімдерді жеңілдету осы ұйымға мүше елдердің негізгі міндеттерінің бірі болуы тиіс (Киоттық конвенциясының ережелері). ЕАЭО Кедендік одағының жаңа Кеден кодексінің қабылдануы ұлттық кеден жүйелерін үйлестіруді қажет етеді, осыған байланысты Қазақстанда «Қазақстан Республикасындағы кедендік реттеу туралы» жаңа Кодекс әзірленген. Кеден заңнамасын жетілдірудің негізгі бағыттары әкімшілік кедергілерді жоюға, кедендік декларациялау мерзімдерін қысқартуға, үздік ақпараттық технологияларды енгізуге негізделген.

Пәннің мақсаты және міндеттері

«Қазақстан Республикасының кеден құқығы» курсын оқу мақсаты кедендік заңнама саласындағы білімдер, икемдер мен дағдыларды меңгеру мен оның негізгі ережелерін тәжірибеде қолдана алу құқыреттерін игеру болып табылады.

Аталмыш курстың міндеттері:

- қолданыстағы кеден заңнамасын және оның әр түрлі қоғамдық кедендік қатынастар жүйесіндегі функциясын оқу;
- кедендік реттеудің құқықтық негіздері мен оларды қолдану салаларымен танысу;
- кедендік-тарифтік реттеу, ішкі нарықты қорғау шараларын, кеден және салық заңнамаларын қолдану шарттарын меңгеру;
- кедендік актілердің реттеу мүмкіндігін және салық заңнамасы нормаларының тиімділігін анықтау;
- негізгі теориялық білімдерін тәжірибеде қолдану бойынша құзыреттерді иемдену болып табылады.

Курсты оқу соңында студент:

- кеден құқығының негізгі ұғымдары туралы, кедендік-құқықтық нормалар және кедендік құқықтық қатынастар туралы толық білу³;
- кедендік реттеудің құқықтық негіздері жайлы білімдерді қалыптастыруы;
- кедендік әкімшілік жүргізуге қатысты нормативтік материалдарды меңгеру³;
- кедендік төлемдердің, салықтар мен алымдардың жүйесі мен түрлерімен танысуы;
- кедендік құқық бұзушылықтардың түрлерін және кедендік заңнаманы бұзғаны үшін жауапкершілік шараларын меңгеруі және білуі қажет.

Құзыреті (оқу қорытындылары)

Курс пәндік мазмұнын талқылауды талап ететін, мәселеге бағытталған дәрістер жинағынан құрылған. Оқу курсы құрастырудың осындай рәсімі аталған курстың тақырыптар материалдары және мәселелері бойынша студенттердің алдын ала ақпараттық дайындалуына, болатын дәрістің мәселелерін аргументтік талқылауға студенттердің дайындағына, арнайы әдебиеттерді және нормативтік актілерді оқуына, міндеттерді шешуге, студенттердің өзіндік жұмысына негізделген.

Пререквизиттер: Мемлекет және құқық теориясы; Конституциялық құқық; Азаматтық құқық; Қаржы құқығы.

Постреквизиттер: Кәсіпкерлік құқық; Салық құқығы; Сыртқы экономикалық қызметті құқықтық реттеу; Қылмыстық құқық; Халықаралық кеден құқығы және т.б.

ПӘННІҢ МАЗМҰНЫ

КІРІСПЕ

Қазақстан Республикасының кеден құқығы ерекше құқық саласы ретінде кеден ісі аясындағы қоғамдық қатынастарды реттейтін құқықтық нормалар жиынтығынан тұрады. Кеден құқығының қалыптасуы мен дамуы сыртқы экономикалық қатынастардың либерализациясымен, мемлекет экономикасының нарықтық қатынас жағдайына өтумен және оның әлемдік экономикаға интеграциялануымен тығыз байланысты. Кедендік реттеу сыртқы сауданың айналымға әсер етудің негізгі мемлекеттік тетіктің бірі болып табылады. Оның көмегімен мемлекет бір жағынан қазақстандық экономикаға әлемдік шаруашылық жүйесіне еркін кіруін қамтамасыз етеді, ал екінші жағынан – жекелеген тауарларды әкелу және әкетуге шектеу немесе тыйым салу жолымен, қазақстандық тұтынушылар мүддесін қорғауды қамтамасыз етудің тауарларды лицензиялау, квоталау және өзге де шараларымен, мемлекеттің экономикалық қауіпсіздігін, қоғамдық тәртіпті, адам өмірі мен денсаулығын, қоғамның адамгершілік және мәдени тұрақтылығын, сонымен қатар Қазақстан Республикасының кедендік

шекарасы арқылы өтетін тауарлар мен көлік құралдарынан алынатын кедендік төлемдердің қатысуымен республикалық бюджеттің кіріс бөлімінің толықтырылуын қамтамасыз етеді.

Осыған байланысты кейінгі жылдары көпшілік қазақстандық жоғары оқу орындарында оқытылып, түрлі ғылыми көзқарастар мен пікірталастардың пәні болып жүрген кеден құқығы оқу пәні және ғылым ретінде жоғары маңызға ие болуда. Оны оқыту болашақ мамандарға ауқымды білім кешенін игеруге және сыртқы экономикалық қатынастарға байланысты салаларда кәсіби қызмет жүргізу үшін қажетті тәжірибені игеруге мүмкіндік береді.

II. ДӘРІС САБАҚТАРЫНЫҢ ТАҚЫРЫПТАРЫ

1-тақырып. Қазақстан Республикасындағы кедендік реттеу: интеграция жағдайындағы құқықтық негіздері. Кеден саясаты: мазмұны және мақсаттары.

Кедендік реттеудің құқықтық, экономикалық және ұйымдық негіздері Қазақстан Республикасының егемендігі мен экономикалық қауіпсіздігін қорғауға, қазақстан экономикасының дүниежүзілік экономикалық қатынастар жүйесіндегі байланыстарын жандандыра түсуге және сыртқы экономикалық қызметті ырықтандыруға бағытталған.

Кедендік реттеу ретінде Еуразиялық экономикалық одақ кедендік аумағының аясындағы (соның ішінде Қазақстан Республикасының аумағындағы) қатынастарды реттеу танылады, онда Қазақстан Республикасы айрықша юрисдикцияға ие.

Ол Еуразиялық экономикалық одақтың кедендік шекарасы арқылы тауарларды өткізу кезінде тұлғалардың тең құқықтылығы, кедендік операцияларды жасаудың анықтығы, айқындығы және дәйектілігі, Еуразиялық экономикалық одақтың құқығын кұрайтын халықаралық шарттар мен актілердің реттеуші кедендік құқықтық қанынастарын әзірлеу мен қолдануда және оларды халықаралық құқық нормаларымен үндестіруде, сондай-ақ кедендік бақылаудың заманауи әдістерін қолдануда және кеден органдарының қызметінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды барынша пайдалануда жариялылық қағидаларына негізделеді.

Кеден саясаты кеден ісімен қатар кеден саласының элементі болып табылады. Кеден ісінің саласы да белгілі бір саланы білдіреді, бірақ тікелей кеден ісінің құралдарын қолдануымен мемлекеттік реттеу ретінде.

Кеден заңнамасы Қазақстан Республикасының Конституциясына негізделген және ЕАЭО Кеден кодексі туралы шарт пен Қазақстан Республикасының «Қазақстан Республикасындағы кедендік реттеу туралы» Кодексінен тұрады. Кеден заңнамасы жақсы перспективаларға ие, себебі, көбінесе халықаралық нормаларды және ережелерді қолданады.

2-тақырып. Қазақстан Республикасы кеден құқығының қалыптасуы және дамуы. Кеден құқығының жүйесі және қайнар көздері

Қазақстан Республикасы кеден құқығының қалыптасу тарихы. Кеден құқығының даму сатылары. Кеден құқығы жүйесі және кеден заңнамасы жүйесі. Кеден құқығының пәні. Құқықтық реттеу әдістері. Кеден құқығының қағидалары. Кеден құқығының негізгі институттары. Кеден құқығының қайнар көздері. Қазақстан Республикасы кеден құқығы қазақстандық құқықтың өзіндік кешенді саласы ретінде.

3-тақырып. Қазақстандық кеден құқығы және халықаралық кеден құқығы: құқықтық байланыс қырлары

Халықаралық құқық жүйесі. Халықаралық құқықтың негізгі қағидалары. Халықаралық кеден құқығының негізгі міндеттері. Халықаралық кеден құқығының пәні. Халықаралық ұйымдар. Еуропалық кеден құқығының қайнар көздері және мазмұны. ЕАЭО Кедендік одағы және еуропалық кеден стандарттары мен ережелері. Еуразиялық кеден заңнамасы құқықтық білім негізі ретінде. Әмбебап халықаралық келісім-шарттар. ЕАЭО Кедендік одағы. Кедендік саясаттың және кедендік реттеу ережелерінің аумақтық ерекшеліктері. Халықаралық кедендік құжаттар. Қазақстан Республикасы кеден құқығының құрылымындағы тенденциялар.

4-тақырып. Қазақстан Республикасының кедендік заңнамасын ЕАЭО Кеден одағының актілеріне сәйкестендіру

ЕАЭО кеден заңнамасының қайнар көздері. 2000 жылғы 10 қазандағы Еуразиялық экономикалық қауымдастықты құру туралы келісім-шарттар. ЕАЭО біртұтас нарығының дамуы. Біртұтас кеден аумағын құрудың 2017 жылғы 11 сәуірдегі ЕАЭО Кеден кодексі туралы шарт. Жаңа кедендік ережелерді ұлттық кеден заңнамасына сәйкестендіру.

5-тақырып. Кедендік құқықтық қатынастардың субъектілері. Заңдық жауапкершілік түрлері

Кеден өкілі. Кедендік тасымалдаушы. Тауарды қабылдаушы. Уақытша сақтау қоймасының иесі. Кеден қоймасының иесі. Бос қойманың иесі. Бажсыз сауда дүкенінің иесі. Уәкілетті экономикалық оператор. Декларант. Сыртқы экономикалық қызметке қатысушы тұлға. Жөнелтуші кеден органы. Алушы кеден органы. ЕАЭО мүше-мемлекеттің тұлғасы. Мемлекеттік кірістер органы.

6-тақырып. Кеден органдары мен лауазымды тұлғалардың құқықтық мәртебесі. Қызметті атқару тәртібі

Кеден органдарының жүйесі. Кеден органдары қызметінің қағидалары. Кеден органдарының құқықтары мен міндеттері. Кедендік инфрақұрылым. Кеден органдарының орналасқан жерлері. Кедендік операцияларды жүргізу орындары. Кеден органдарының талаптарын орындау міндеттілігі. Кеден органдарының шешімдеріне шағымдану. Кеден органдарымен кеңесі және алдын ала шешімдерді қабылдау. Кеден органдарында қызмет өткеру тәртібі. Кеден органдарының лауазымды тұлғаларымен жеке күшті, арнайы құралдарды және қару-жарақты қолдану. Кеден органдарының лауазымды тұлғаларын материалдық қамтамасыз ету және әлеуметтік қорғау. Кеден органдары және лауазымды тұлғаларының жауапкершілігі.

7-тақырып. Кеден органдарының функциялары

Бақылау функциясы. Фискалды функциясы. Құқық қорғау функциясы. Кеден органдарының құзыреті. Кеден органдарының құқықтары және міндеттері. Кедендік бақылау бойынша жалпы шолу. Кедендік төлемдер және салықтар бойынша жалпы шолу. Кеден органдары анықтау органы ретінде. Кеден органдарының жедел-іздістіру қызметі. Кедендік статистика жүргізу, мәліметтерін пайдалану мен ұсыну. Кеден органдары қызметкерлерінің сыртқы экономика қызметке қатысушылармен, уәкілетті экономикалық операторлармен қарым-қатынасы. Кеден қызметі мемлекеттік қызметтің түрі ретінде.

8-тақырып. Кедендік төлемдер және салықтар. Арнайы, демпингке қарсы, өтем баждары

Кедендік төлемдердің түрлері. Төлеушілер, төлеу, есепке алу (қайтару) мен өндіріп алу тәртібі. Кедендік төлемдердің ставкалары. Кедендік алымдар. Кедендік төлемдер бойынша жеңілдіктер мен тарифтік преференциялар. Кедендік алымдар бойынша жеңілдіктер. Кедендік алымдардан босату.

9-тақырып. Кедендік бақылау. Тәуекелдерді басқару жүйесі. Өзара әкімшілік көмек

Кедендік бақылаудың қағидалары. Кедендік бақылау нысандары. Кедендік бақылау объектілері. Кедендік бақылауды жүргізу тәртібі. Кедендік бақылаудағы тауарлар. Кедендік бақылау аймағы. Кедендік тексеріп қарау. Кедендік тексеріс. Камералдық кедендік тексеріс. Кедендік қадағалау. Кеден органдарымен тәуекелдерді басқару жүйесін қолданудың нормативті негіздері мен сұрақтары. Кедендік бақылауды жүргізу кезінде тауарларды және олардың құжаттарын тоқтату. Зияткерлік меншік объектілерінің құқық иеленушілерінің құқықтарын кеден органдарының қорғауы. Кедендік сараптама.

10-тақырып. Кедендік операциялар

Кедендік операцияларды жүзеге асырудың тәртібі мен шарттары. Декларант. ЕАЭО Кеден одағы кедендік аумағына тауарлардың келуі мен шығуымен байланысты кедендік операциялар. Тауарларды уақытша сақтау. Кедендік декларациялау. Тауарларды шағару. Тауарлар мен көлік құралдарын мемлекет пайдасына алу.

11-тақырып. Кедендік рәсімдер

Тауарларды кедендік рәсіммен орналастыру тәртібі. Кедендік рәсімдердің түрлері. Ішкітұтыну үшін шығару. Экспорт. Кедендік транзит. Кеден қоймасы. Кедендік аумақта қайта өңдеу. Кедендік аумақтан тыс қайта өңдеу. Ішкі тұтыну үшін қайта өңдеу. Уақытша әкелу (жіберу). Уақытша әкету. Кері импорт. Кері экспорт. Бажсыз сауда. Жою. Мемлекеттің

пайдасына бас тарту. Еркін кедендік аймақ. Еркін қойма. Арнайы кедендік рәсім.

12-тақырып. Кеден саласындағы ақпараттық жүйелер мен ақпараттық технологиялар

Кеден органдары пайдаланатын ақпараттық жүйелер, ақпараттық технологиялар және оларды қамтамасыз ету құралдары. Бағдарламалық өнімдер және ақпараттық алмасу. Электрондық құжаттарды құрастыру. Кеден органдарының ақпараттық ресурстары. Ақпаратты және ақпараттық процестер мен ақпараттандыруға қатысатын субъектілердің құқықтарын қорғау. Электронды кедендік алып жүру.

13-тақырып. ЕАЭО кедендік аумағы арқылы жекелеген тауарлар мен көлік құралдарының өту тәртібінің ерекшеліктері

Қос дәліз жүйесін қолдану тәртібі. Жеке пайдалану үшін тауарларды кедендік декларациялау. ЕАЭО кедендік шекарасы арқылы халықаралық тасымалдаудың көлік құралдарын өткізу тәртібі. Керек-жарақтарды өткізу. Халықаралық пошта жөнелтілімдерін және оларда жіберілетін тауарларды өткізу. Құбыржол көлігімен немесе электр беру желісі бойынша өткізілетін тауарларды өткізу. Тұлғалардың жекелеген санаттарының дипломатиялық пошта мен консулдық вализа тауарларын өткізу. ЕАЭО мүшелері болып табылмайтын мемлекеттердің аумақтары арқылы ЕАЭО кедендік аумағының бір бөлігінен ЕАЭО кедендік аумағының басқа бөлігіне және теңізбен тасымалданатын тауарларды ЕАЭО кедендік шекарасы арқылы өткізу.

14-тақырып. Еуразиялық экономикалық одақтың Сыртқы экономикалық қызметінің бірыңғай тауар номенклатурасы

ЕАЭО Сыртқы экономикалық қызметінің бірыңғай тауар номенклатурасы. Тауарлардың саралануы. Алдын ала шешім. Тауардың шыққан жері. Тауардың шыққан жері туралы декларация. Тауардың кедендік құны.

15-тақырып. ЕАЭО-дағы біртұтас кедендік реттеу

Біртұтас кедендік реттеу экономикалық және саяси интеграциясы ретінде. Біртұтас кедендік реттеудің негізгі қағидалары. Аумақтық интеграцияның болашағы.

III. Семинар сабақтарының үлгілі тақырыптар тізімі

1-тақырып. Қазақстан Республикасындағы кедендік реттеу: интеграция жағдайындағы құқықтық негіздері. Кеден саясаты: мазмұны және мақсаттары.

2-тақырып. Қазақстан Республикасы кеден құқығының қалыптасуы және дамуы. Кеден құқығының жүйесі және қайнар көздері

3-тақырып. Қазақстандық кеден құқығы және халықаралық кеден құқығы: құқықтық байланыс қырлары

4-тақырып. Қазақстан Республикасының кедендік заңнамасын ЕАЭО Кеден одағының актілеріне сәйкестендіру

5-тақырып. Кедендік құқықтық қатынастардың субъектілері. Заңдық жауапкершілік түрлері

6-тақырып. Кеден органдары мен лауазымды тұлғалардың құқықтық мәртебесі. Қызметті атқару тәртібі

7-тақырып. Кеден органдарының функциялары

8-тақырып. Кедендік төлемдер және салықтар. Арнайы, демпингке қарсы, өтем баждары

9-тақырып. Кедендік бақылау. Тәуекелдерді басқару жүйесі. Өзара әкімшілік көмек

10-тақырып. Кедендік операциялар

11-тақырып. Кедендік рәсімдер

12-тақырып. Кеден саласындағы ақпараттық жүйелер мен ақпараттық технологиялар

13-тақырып. ЕАЭО кедендік аумағы арқылы жекелеген тауарлар мен көлік құралдарының өту тәртібінің ерекшеліктері

14-тақырып. Еуразиялық экономикалық одақтың Сыртқы экономикалық қызметінің бірыңғай тауар номенклатурасы

15-тақырып. ЕАЭО-дағы біртұтас кедендік реттеу

IV. Өзіндік дербес оқуға қалдырылған тақырыптардың тізімі

1. Еуразиялық экономикалық одақтың кедендік аумағы: заңдық маңызы.
2. Еуразиялық экономикалық одақтың кедендік шекарасы.
3. Біртұтас кедендік реттеудің құқықтық негіздері.
4. Біртұтас кедендік реттеу қағидалары.
5. Кеден заңнамасын бұзғаны үшін әкімшілік жауапкершілік.
6. Кедендік дауларды қарастырудың сот тәжірибесі.
7. Кеден органдарының ақпараттық ресурстары.
8. Кедендік-тарифтік реттеу шараларын қолдану.
9. Еуразиялық экономикалық одақтың Сыртқы экономикалық қызметінің бірыңғай тауар номенклатурасы.
10. ЕАЭО кеден аумағына енгізілетін атауарлардың шыққан жерін анықтау.
11. Кедендік төлемдер және салықтардың түрлері.
12. Талап қою мерзімі
13. Кедендік төлемдер және салықтарды төлеу.
14. Кедендік бақылау нысандары.
15. Тарифтік және тарифтік емес реттеу шаралары.
16. Ішкі нарықты қорғау шараларын қолданудың заңдық негіздері.
17. Тауарларды кеден шекарасы арқылы өткізу туралы негізгі ережелер.
18. Тауарларды кедендік рәсіммен орналастыруға байланысты кедендік операциялар.
19. Кедендік рәсімді таңдау және өзгерту.
20. Кедендік рәсімдер шарттарының сақталуын кедендік бақылау.
21. Кедендік рәсімнің шарттары мен талаптарын сақтамағаны үшін жауапкершілік.
22. Жекелеген кедендік операцияларды жасау және тауарларды өткізу ерекшеліктері
23. ДСҰ Тауарларды сипаттау мен кодтаудың үйлестірілген жүйесі
24. ТМД Сыртқы экономикалық қызметінің бірыңғай тауар номенклатурасы.
25. Кедендік реттеудегі зияткерлік меншік объектілері, қорғау шаралары
26. Тауарларды өзге көлік түрлерімен өткізу (құбыржол, электр беру желілері арқылы);
27. Керек-жарақтарға қатысты және жеке пайдалануға арналған тауарларды өткізу.
28. Қызмет өткеру тәртібі
29. Кеден органдарының функциялары (бақылау, фискалды, құқық қорғау);
30. Кеден органдарының және олардың лауазымды тұлғаларының заңды жауапкершілігі (қылмыстық, әкімшілік, азаматтық-құқықтық, тәртіптік);

31. Уәкілетті экономикалық оператор мәртебесін беру шарттары;
32. Уәкілетті экономикалық оператор куәлігін беру, оның қолданылуын тоқтата тұру және кері қайтарып алу тәртібі, уәкілетті экономикалық оператордың міндеттері;
33. Тәуекелдерді басқару жүйесінің жалпы ұғымдары және қолданылу мақсаттары;
34. Интеграциялық үрдістер жағдайындағы қазақстандық кеден заңнамасын қолдану саласындағы тың жаңалықтар.
35. Кеден органдары жүйесіндегі басқарудың ұйымдастырушылық құрылымы (Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі Мемлекеттік кірістер комитеті үлгісінде).

V. ҰСЫНЫЛАТЫН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

Нормативтік әдебиеттер:

1. Қазақстан Республикасының 1995 жылғы 30 тамыздағы Конституциясы (өзгерістер және толықтырулармен). – Алматы, «Жеті Жарғы», 2012 ж.

2. Қазақстан Республикасының 1994 жылғы 27 желтоқсандағы Азаматтық кодексі // «Әділет» ҚР НҚА АҚЖ

3. Қазақстан Республикасының 2014 жылғы 3 шілдедегі Қылмыстық кодексі // «Әділет» ҚР НҚА АҚЖ

4. Қазақстан Республикасының 2008 жылғы 10 желтоқсандағы N 99-IV Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы (Салық кодексі) Кодексі // «Әділет» ҚР НҚА АҚЖ

5. ЕАЭО Кеден кодексі туралы 2017 жылғы 11 сәуірдегі шарт // <http://www.eurasiancommission.org>

6. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2017 жылғы 31 тамыздағы «Қазақстан Республикасындағы кедендік реттеу туралы» Қазақстан Республикасы Кодексінің жобасы туралы» Қаулысы // ИПС НПА РК «Әділет»

7. Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің 2016 жылғы 14 маусымдағы бұйрығымен бекітілген «Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік кірістер комитеті туралы» Ереже // <http://kgd.gov.kz/>

Негізгі әдебиеттер:

1. Әлібеков, С.Т. Қазақстан Республикасының кеден құқығы: оқулық. – Алматы: Нұр-пресс, 2007. – 267 б.

2. Алибеков С.Т. Международное таможенное право. – Алматы, 2012.

3. Алибеков С.Т. Сборник документов ЕврАзЭС. – Алматы, 2012.

4. Алибеков С.Т. Таможенное право в Республике Казахстан (Общая и Особенная части). – Алматы: 2013. – 1897 с.

5. Денисова А.Ю. Таможенные сборы в государствах-членах Таможенного союза ЕврАзЭС: сравнительно - правовой анализ / под ред. Т.Н. Трошкиной. – Москва: Институт публично-правовых исследований, 2014. – 144 с.

6. Досмырза Д. Организационно-правовые основы таможенного администрирования в Республике Казахстан. Учебное пособие. – Ақтобе, 2011.

7. Зубач А.В. Таможенное право. Учебник для бакалавров. – Москва, 2015. – 479 с.

8. Сенотрусова С.В. Таможенный контроль: Учебное пособие. Москва: Инфра-М, 2013.

9. Таможенные процедуры в Таможенном союзе ЕврАзЭС: Альбом схем: Учебно-практическое пособие / Под ред. А.Н. Козырина. – Москва: НИУ ВШЭ, 2012. – 200 с.
10. Тимошенко И.В. Таможенное право для бакалавров: учебник. – Москва, 2013. – 316 с.
11. Чернявский А.Г. Таможенное право. – Москва: Юстиция, 2016. – 556 с.
12. Ялбулганов А.А. Антидемпинговая пошлина и антидемпинговые процедуры. - Москва: Институт публично-правовых исследований, 2013.

VI. ТИПТІК ОҚУ БАҒДАРЛАМАСЫНЫҢ АВТОРЛАРЫ

1. Алибеков С.Т. – Абылай хан атындағы КазУМОиМЯ университеті халықаралық құқық кафедрасының профессоры;

2. Досмырза Д. – «Қазақстан Республикасы Заң шығару институты» мемлекеттік мекемесінің конституциялық, әкімшілік заңнама және мемлекеттік басқару бөлімінің басқарушысы.

ТИПОВАЯ УЧЕБНАЯ ПРОГРАММА

(Образование высшее профессиональное)

ТАМОЖЕННОЕ ПРАВО РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

по специальности бакалавриата
5В030400 «Таможенное дело»

3 кредита

Министерство образования и науки Республики Казахстан
Астана
2017

ПРЕДИСЛОВИЕ

- 1. РАЗРАБОТАНА И ВНЕСЕНА** учебно-методической секцией по группе специальностей «Право» при поддержке Бюро по оценке и сертификации юристов АО «Университет КАЗГЮУ».
- 2. УТВЕРЖДЕНА И ВВЕДЕНА В ДЕЙСТВИЕ** протокольным решением Республиканского учебно-методического совета высшего и послевузовского образования от 30 июня 2016 года.
- 3. ВВЕДЕНА ВПЕРВЫЕ.**
4. Типовая учебная программа разработана в соответствии с государственным общеобязательным стандартом высшего образования утверждённым Постановлением Правительства Республики Казахстан от 23 августа 2012 г. №1080 и «Типовым учебным планом по специальности высшего образования 5В030400 «Таможенное дело», утвержденным Приказом и.о. Министра образования и науки Республики Казахстан от 16 августа 2013 г. №343.

Настоящая программа не может быть тиражирована и распространена без разрешения Учебно-методической секции по группе специальностей «Право»

ОГЛАВЛЕНИЕ

I. Пояснительная записка	20
II. Тематика лекционных занятий	23
III. Примерный перечень тем семинарских занятий	28
IV. Примерный перечень тем, отведенных на самостоятельное изучение	29
V. Список рекомендуемой литературы	31
VI. Авторы типовой учебной программы	33

I. ПОЯСНИТЕЛЬНАЯ ЗАПИСКА

Таможенная сфера, таможенная политика и таможенное дело, являясь важными правовыми и экономическими категориями, рассматриваются в качестве основополагающих институтов таможенного права Республики Казахстан.

Таможенное право выделяется в качестве самостоятельной комплексной отрасли национального права, которая представляет собой совокупность правовых норм, регулирующих общественные отношения в сфере таможенного дела. Становление и развитие таможенного права как отрасли права тесно связано с демонополизацией внешнеэкономической деятельности, переходом экономики страны на условия рыночных отношений и ее интеграции в общемировую экономику.

Либерализация внешнеэкономической деятельности, расширение участия иностранных инвесторов в экономике Казахстана, интеграционные и внутренние интересы Казахстана увеличивают потребности в пересечении и перемещении через таможенную границу товаров, людей, услуг и капиталов, - все это требует внимания государства к проблемам таможенной сферы.

В условиях интеграционных процессов, создания единого экономического пространства и функционирования Таможенного союза Евразийского экономического союза требуют изучения общего таможенного законодательства и принимаемых решений национальными и наднациональными органами. По рекомендации Всемирной таможенной организации (положения Киотской конвенции) упрощение таможенных процедур должно стать одной из важных задач стран, входящих в нее. Принятие нового Таможенного кодекса ЕАЭС предписывает гармонизацию национальных таможенных систем, в связи с чем в Казахстане разработан новый Кодекс «О таможенном регулировании в Республике Казахстан», в котором имплементированы нормы Таможенного союза. Основными направлениями совершенствования таможенного законодательства являются снижение административных барьеров, сокращение сроков таможенного декларирования, внедрение передовых информационных технологий.

Цель и задачи дисциплины

Целью изучения курса «Таможенное право Республики Казахстан» является приобретение знаний, умений и навыков в сфере таможенного законодательства и компетенции по практическому применению основных его положений.

Задачами настоящего курса являются:

- изучение действующего таможенного законодательства и его функций в системе различных общественных таможенного отношений;
- ознакомление с правовыми основами таможенного регулирования и сфер его применения;

- усвоение условий применения мер таможенно-тарифного регулирования, защиты внутреннего рынка, таможенного и налогового законодательства;

- выявление регулятивных возможностей оптимизации таможенного и налогового администрирования;

- приобретение компетенции по практическому применению основных теоретических знаний.

В результате изучения курса студенты **должны**:

- иметь полное представление об основных понятиях таможенного права, о таможенно-правовых нормах и таможенных правоотношениях;

- иметь знания по правовым основам таможенного регулирования,

- усвоить нормативные материалы, касающиеся таможенного администрирования;

- усвоить систему и виды таможенных платежей, налогов и сборов установленных в государстве;

- усвоить виды таможенных правонарушений и меры ответственности за нарушения таможенного законодательства,

- уметь применять полученные знания на практике.

Компетенции (результаты обучения)

Курс состоит из проблемно-ориентированного курса лекций, предполагающего дискуссионные обсуждения их предметного содержания. Такая процедура построения учебного курса основывается на предварительной информационной подготовленности студентов по материалам тематик и проблем указанного курса, готовности студентов к аргументированному обсуждению проблем предстоящей лекции, изучению специальной литературы и нормативных актов, решению задач, самостоятельной работе студентов.

Пререквизиты курса: Теория государства и права; Конституционное право; Административное право; Гражданское право; Финансовое право.

Постреквизиты курса: Предпринимательское право; Налоговое право; Правовое регулирование ВЭД; Уголовное право; Международное таможенное право и др.

СОДЕРЖАНИЕ ДИСЦИПЛИНЫ

ВВЕДЕНИЕ

Таможенное право Республики Казахстан как особая отрасль права представляет собой совокупность правовых норм, регулирующих общественные отношения в сфере таможенного дела. Становление и развитие таможенного права тесно связано с либерализацией внешнеэкономической деятельности, переходом экономики страны на условия рыночных отношений и ее интеграции в мировую экономику.

Таможенное регулирование является одним из основных рычагов государственного воздействия на внешнеторговый оборот. С его помощью государство, с одной стороны, обеспечивает свободный доступ казахстанской экономики к системе мирового хозяйства, а с другой стороны – путем установления запретов и ограничений на ввоз и вывоз отдельных товаров, путем лицензирования, квотирования и применения ряда иных мер обеспечивает защиту интересов казахстанских потребителей ввозимых товаров, защиту экономической безопасности страны, общественного порядка, жизни и здоровья людей, нравственность, моральных устоев и культурных ценностей общества, а также пополнение доходной части республиканского бюджета, посредством взимания таможенных платежей при перемещении товаров и транспортных средств через таможенную границу Республики Казахстан.

Тем самым, весьма актуальное значение приобретает таможенное право как учебная дисциплина и отрасль науки, изучается в большинстве казахстанских вузов и становится предметом научных изысканий и дискуссии, что позволяет будущим специалистам получить широкий комплекс компетенции, необходимых для ведения профессиональной деятельности во всех отраслях и сферах, так или иначе связанных с внешнеэкономической деятельностью.

II. ТЕМАТИКА ЛЕКЦИОННЫХ ЗАНЯТИЙ

Тема 1. Таможенное регулирование в Республике Казахстан: правовые основы в условиях интеграции. Таможенная политика: содержание и цели

Правовые, экономические и организационные вопросы таможенного регулирования направлены на защиту суверенитета и экономической безопасности Республики Казахстан, активизацию связей казахстанской экономики в системе мировых экономических отношений и либерализацию внешнеэкономической деятельности.

Таможенным регулированием Казахстана признается регулирование отношений на территории Евразийского экономического союза (в том числе территории Республики Казахстан), на которой Республика Казахстан обладает исключительной юрисдикцией.

Таможенное регулирование основывается на принципах равноправия лиц при перемещении товаров через таможенную границу ЕЭС; четкости, ясности и последовательности совершения таможенных операций; гласности в разработке и применении регулирующих таможенных правоотношения международных договоров и актов, составляющих право ЕЭС, и их гармонизации с нормами международного права; применения современных методов таможенного контроля; максимального использования ИКТ в деятельности таможенных органов.

Таможенная политика является элементом таможенной сферы наряду с таможенным делом. Сфера таможенного дела также обозначает определенную область, но уже государственного регулирования с непосредственным применением инструментов таможенного дела.

Таможенное законодательство основывается на Конституции РК и состоит из Договора о Таможенном кодексе ЕАЭС, Кодекса РК «О таможенном регулировании в РК» и других нормативных правовых актов. Таможенное законодательство имеет хорошие перспективы и резервы, поскольку использует все в большей степени международные нормы и правила.

Тема 2. Становление и развитие таможенного права Республики Казахстан. Система и источники таможенного права

История становления таможенного права Республики Казахстан. Этапы развития таможенного права. Система таможенного права и система таможенного законодательства. Предмет таможенного права. Методы правового регулирования. Принципы таможенного права. Основопологающие и основные институты таможенного права. Источники таможенного права. Таможенное право РК как самостоятельная комплексная отрасль казахстанского права.

Тема 3. Казахстанское таможенное право и международное таможенное право: правовые аспекты соотношения

Система международного права. Основные принципы международного права. Основные задачи международного таможенного права. Предмет международного таможенного права. Международные организации. Источники и содержание европейского таможенного права. Таможенный союз ЕАЭС и европейские таможенные стандарты и правила. Евразийское таможенное законодательство как основа правового образования. Универсальные международные договоры. Таможенный союз ЕАЭС. Региональные особенности таможенной политики, правил таможенного регулирования. Международные таможенные документы. Тенденции в содержании таможенного права Республики Казахстан.

Тема 4. Имплементация актов Таможенного союза ЕАЭС в таможенное законодательство Республики Казахстан

Источники таможенного законодательства в ЕАЭС. Договор об учреждении Евразийского экономического сообщества от 10 октября 2000 года. Развитие единого рынка ЕАЭС. Предпосылки создания единой таможенной территории, нормативных основ единого таможенно-тарифном регулировании. Договор о Таможенном кодексе ЕАЭС от 11 апреля 2017 года. Имплементация новых таможенных правил в национальное таможенное законодательство. Принятие нового Кодекса «О таможенном регулировании в РК».

Тема 5. Субъекты таможенных правоотношений. Виды юридической ответственности

Таможенный представитель. Таможенный перевозчик. Получатель товаров. Владелец склада временного хранения. Владелец таможенного склада. Владелец свободного склада. Владелец магазина беспошлинной торговли. Уполномоченный экономический оператор. Декларант. Участник внешнеэкономической деятельности. Таможенный орган отправления. Таможенный орган назначения. Лицо государства-члена Евразийского экономического союза. Орган государственных доходов.

Тема 6. Правовой статус таможенных органов и должностных лиц. Порядок прохождения службы

Система таможенных органов. Принципы деятельности таможенных органов. Задачи и функции таможенных органов. Права и обязанности таможенных органов. Таможенная инфраструктура. Места нахождения таможенных органов. Места проведения таможенных операций. Обязательность выполнения требований таможенных органов. Обжалование решений таможенных органов. Консультирование и принятие

предварительных решений таможенными органами. Порядок прохождения службы в таможенных органах. Применение физической силы, специальных средств и огнестрельного оружия должностными лицами таможенных органов. Материальное обеспечение и социальная защита должностных лиц таможенных органов. Ответственность таможенных органов и должностных лиц.

Тема 7. Функции таможенных органов

Контрольная функция. Фискальная функция. Правоохранительная функция. Полномочия таможенных органов. Общий обзор таможенного контроля. Таможенные органы как органы дознания. Оперативно-розыскная деятельность таможенных органов. Ведение таможенной статистики, использование и предоставление данных таможенной статистики. Взаимоотношения таможенных органов с участниками внешнеэкономической деятельности, уполномоченными экономическими операторами. Таможенная служба как вид государственной службы.

Тема 8. Таможенные платежи и налоги. Специальные, антидемпинговые, компенсационные пошлины

Виды таможенных платежей. Плательщики, порядок исчисления и сроки уплаты, зачета (возврата) и взыскания, начисления. Виды ставок таможенных пошлин. Таможенные сборы. Льготы по уплате таможенных платежей и тарифные преференции. Льготы по уплате таможенных сборов. Освобождение от таможенных сборов.

Тема 9. Таможенный контроль. Система управления рисками. Взаимная административная помощь

Принципы таможенного контроля. Формы таможенного контроля. Объекты таможенного контроля. Порядок проведения таможенного контроля. Товары, находящиеся под таможенным контролем. Зоны таможенного контроля. Таможенный осмотр. Таможенный досмотр. Таможенная проверка. Камеральная таможенная проверка. Таможенное наблюдение. Нормативные основы и вопросы организации использования таможенными органами системы управления рисками. Порядок задержания таможенными органами товаров и документов на них. Защита прав правообладателей на объекты интеллектуальной собственности, принимаемые таможенными органами. Таможенная экспертиза.

Тема 10. Таможенные операции

Порядок и условия совершения таможенных операций. Декларант. Таможенные операции, связанные с прибытием товаров на таможенную территорию ЕАЭС и убытием из нее. Помещение товаров на временное

хранение. Таможенное декларирование. Выпуск товаров. Обращение товаров и транспортных средств в собственность государства.

Тема 11. Таможенные процедуры

Основы применения таможенных процедур. Виды таможенных процедур. Выпуск для внутреннего потребления. Экспорт. Таможенный транзит. Таможенный склад. Переработка на таможенной территории. Переработка вне таможенной территории. Переработка для внутреннего потребления. Свободная таможенная зона. Свободный склад. Временный ввоз (допуск). Временный вывоз. Реимпорт. Реэкспорт. Беспшлинная торговля. Уничтожение. Отказ в пользу государства. Специальная таможенная процедура.

Тема 12. Информационные системы и информационные технологии в таможенной сфере

Информационные технологии и средства их обеспечения, используемые таможенными органами. Программные продукты и информационный обмен. Информационные ресурсы таможенных органов. Защита информации и прав лиц, участвующих в информационном процессе и информатизации. Электронное таможенное сопровождение.

Тема 13. Особенности порядка перемещения через таможенную границу ЕАЭС отдельных категорий товаров и транспортных средств

Порядок применения системы двойного коридора. Таможенное декларирование товаров для личного пользования. Перемещение транспортных средств международной перевозки. Таможенное декларирование и выпуск транспортных средств международной перевозки. Перемещение припасов. Перемещение международных почтовых отправлений и пересылаемых в них товаров. Перемещение товаров, перемещаемых трубопроводным транспортом или по линиям электропередачи. Перемещение товаров отдельными категориями лиц, дипломатической почты и консульской вализы. Перемещение товаров, перевозимых с одной части таможенной территории ЕЭС на другую часть таможенной территории ЕЭС через территории государств, не являющихся членами ЕЭС и морем.

Тема 14. Единая Товарная номенклатура внешнеэкономической деятельности (ТН ВЭД) Евразийского экономического союза

Ведение Единой товарной номенклатуры внешнеэкономической деятельности (ТН ВЭД) Евразийского экономического союза. Классификация товаров. Предварительное решение. Решение о классификации товаров. Происхождение товара. Декларация о происхождении товара. Сертификат о происхождении товара. Таможенная стоимость товаров.

Тема 15. Единое таможенное регулирование в ЕАЭС

Единое таможенное пространство как экономическая и политическая интеграция. Основные принципы единого таможенного регулирования. Перспективы региональной интеграции.

III. Примерный перечень тем семинарских занятий

Тема 1. Таможенное регулирование в Республике Казахстан: правовые основы в условиях интеграции. Таможенная политика: содержание и цели

Тема 2. Становление и развитие таможенного права Республики Казахстан. Система и источники таможенного права

Тема 3. Казахстанское таможенное право и международное таможенное право: правовые аспекты соотношения

Тема 4. Имплементация актов Таможенного союза ЕАЭС в таможенное законодательство Республики Казахстан

Тема 5. Субъекты таможенных правоотношений. Виды юридической ответственности

Тема 6. Правовой статус таможенных органов и должностных лиц. Порядок прохождения службы

Тема 7. Функции таможенных органов

Тема 8. Таможенные платежи и налоги. Специальные, антидемпинговые, компенсационные пошлины

Тема 9. Таможенный контроль. Система управления рисками. Взаимная административная помощь

Тема 10. Таможенные операции

Тема 11. Таможенные процедуры

Тема 12. Информационные системы и информационные технологии в таможенной сфере

Тема 13. Особенности порядка перемещения через таможенную границу ЕАЭС отдельных категорий товаров и транспортных средств

Тема 14. Единая Товарная номенклатура внешнеэкономической деятельности (ТН ВЭД) Евразийского экономического союза

Тема 15. Единое таможенное регулирование в ЕАЭС

IV. Примерный перечень тем, отведенных на самостоятельное изучение

1. Таможенная территория Евразийского экономического союза: юридическое значение.
2. Таможенная граница Евразийского экономического союза.
3. Правовые основы единого таможенного регулирования.
4. Принципы единого таможенного регулирования.
5. Административная ответственность за нарушения таможенного законодательства.
6. Судебная практика рассмотрения таможенных споров.
7. Информационные ресурсы таможенных органов.
8. Применение мер таможенно-тарифного регулирования.
9. Единая Товарная номенклатура внешнеэкономической деятельности ЕАЭС.
10. Определение происхождения товаров, ввозимых на таможенную территорию ЕАЭС.
11. Виды таможенных платежей и налогов.
12. Сроки исковой давности.
13. Уплата таможенных платежей и налогов.
14. Формы таможенного контроля.
15. Меры тарифного и нетарифного регулирования.
16. Юридические основания применения мер защиты внутреннего рынка.
17. Основные положения о перемещении товаров через таможенную границу.
18. Таможенные операции, связанные с помещением товаров под таможенную процедуру.
19. Выбор и изменение таможенной процедуры.
20. Таможенный контроль за соблюдением условий таможенных процедур.
21. Ответственность за несоблюдение условий и требований таможенной процедуры.
22. Особенности совершения отдельных таможенных операций.
23. Гармонизированная система описания и кодирования товаров ВТО.
24. Единая Товарная номенклатура внешнеэкономической деятельности СНГ.
25. Объекты интеллектуальной собственности в таможенном регулировании, меры защиты.
26. Перемещение товаров отдельными видами транспорта (трубопроводный, по линиям электропередач).

27. Перемещение товаров для личного пользования и в отношении припасов.

28. Порядок прохождения службы.

29. Функции таможенных органов (контрольная, фискальная, правоохранительная).

30. Юридическая ответственность таможенных органов и их должностных лиц (уголовная, административная, гражданско-правовая, дисциплинарная).

31. Условия присвоения статуса уполномоченного экономического оператора.

32. Порядок выдачи, приостановления и отзыва свидетельства уполномоченного экономического оператора, обязанности уполномоченного экономического оператора.

33. Общие понятия и цели применения системы управления рисками.

34. Новеллы казахстанского таможенного законодательства в условиях интеграционных процессов.

35. Организационная структура управления в системе таможенных органов (на примере Комитета государственных доходов Министерства финансов Республики Казахстан)

V. СПИСОК РЕКОМЕНДУЕМОЙ ЛИТЕРАТУРЫ

Нормативная литература:

8. Конституция Республики Казахстан от 30 августа 1995 года (с изменениями и дополнениями). – Алматы, «Жеті Жарғы», 2012 г.
9. Кодекс Республики Казахстан «Об административных правонарушениях» от 5 июля 2017 года // ИПС НПА РК «Әділет»
10. Гражданский кодекс Республики Казахстан от 27 декабря 1994 года // ИПС НПА РК «Әділет»
11. Уголовный кодекс Республики Казахстан от 3 июля 2014 года // ИПС НПА РК «Әділет»
12. Кодекс Республики Казахстан «О налогах и других обязательных платежах в бюджет» от 10 декабря 2008 года // ИПС НПА РК «Әділет»
13. Договор о Таможенном кодексе ЕАЭС от 11 апреля 2017 года // <http://www.eurasiancommission.org>
14. Постановление Правительства Республики Казахстан от 31 августа 2017 года «О проекте Кодекса Республики Казахстан «О таможенном регулировании в Республике Казахстан» // ИПС НПА РК «Әділет»
15. Положение «О Комитете государственных доходов Министерства финансов Республики Казахстан», утвержденное Приказом Министра финансов Республики Казахстан от 14 июня 2016 года // <http://kgd.gov.kz/>

Основная литература:

13. Алибеков С.Т. Международное таможенное право. – Алматы, 2012.
14. Алибеков С.Т. Сборник документов ЕврАзЭС. – Алматы, 2012.
15. Алибеков С.Т. Таможенное право в Республике Казахстан (Общая и Особенная части). – Алматы: 2013. – 1897 с.
16. Денисова А.Ю. Таможенные сборы в государствах-членах Таможенного союза ЕврАзЭС: сравнительно - правовой анализ / под ред. Т.Н. Трошкиной. – Москва: Институт публично-правовых исследований, 2014. – 144 с.
17. Досмырза Д. Организационно-правовые основы таможенного администрирования в Республике Казахстан. Учебное пособие. – Актобе, 2011.
18. Зубач А.В. Таможенное право. Учебник для бакалавров. – Москва, 2015. – 479 с.
19. Сенотрусова С.В. Таможенный контроль: Учебное пособие. Москва: Инфра-М, 2013.
20. Таможенные процедуры в Таможенном союзе ЕврАзЭС: Альбом схем: Учебно-практическое пособие / Под ред. А.Н. Козырина. – Москва: НИУ ВШЭ, 2012. – 200 с.

21. Тимошенко И.В. Таможенное право для бакалавров: учебник. – Москва, 2013. – 316 с.
22. Чернявский А.Г. Таможенное право. – Москва: Юстиция, 2016. – 556 с.
23. Ялбулганов А.А. Антидемпинговая пошлина и антидемпинговые процедуры. - Москва: Институт публично-правовых исследований, 2013.

VI. АВТОРЫ ТИПОВОЙ УЧЕБНОЙ ПРОГРАММЫ

1. Алибеков С.Т. – д.ю.н., профессор, профессор кафедры международного права КазУМО и МЯ им. Абылай хана;

2. Досмырза Д. – к.ю.н., начальник отдела конституционного, административного законодательства и государственного управления ГУ «Институт законодательства Республики Казахстан».